

Pregled naučno-stručnih periodičnih publikacija u oblasti prava*

Posljednjih godina svjedočimo pojavi sve većeg broja naučnih i stručnih časopisa koji se bave pravom, pojedinim granama prava ili pak sudskom praksom. Ovim prilogom želi se pružiti pregled relevantnijih periodičnih naslova dostupnih na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku u Bosni i Hercegovini i regiji koji bi bili od koristi našoj naučnoj i stručnoj javnosti. U prvom dijelu daje se pregled periodičnih naslova dostupnih u Bosni i Hercegovini, dok je u drugom dijelu naglasak na zemlje okruženja.

1. Bosna i Hercegovina

Na prvom mjestu treba spomenuti izdavačku djelatnost Pravnog fakulteta u Sarajevu. Nedugo po njegovom osnivanju počelo se s objavljivanjem *Istorisko-pravnog zbornika* 1949. godine kao prvog naučno-stručnog časopisa u oblasti prava u Bosni i Hercegovini, koji od 1953. godine do danas izlazi pod nazivom *Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu*. Osnovnu građu *Godišnjaka* predstavljaju rezultati naučno-istraživačkog rada nastavnika i saradnika Pravnog fakulteta.^[1] U saizdavaštvu *Njemačko-bosanskohercegovačkog udruženja pravnika, Njemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju (IRZ – Stiftung)* i *Društva za istraživanje i recepciju nemačkog prava (Kragujevac)*, a pod okriljem sarajevskog Pravnog fakulteta, od 2010. godine objavljuje se *Nova pravna revija*, časopis za domaće, njemačko i evropsko pravo. Uzimajući u obzir da se – pored klasičnih naučnih i stručnih članaka, rasprava i prevoda interesantnijih članaka objavljenih na njemačkom jeziku – daje pregled aktuelnosti iz prava zemalja iz regije, zemalja njemačkog govornog područja, ali i evropskog prava, po našem mišljenju ovaj se časopis vrlo brzo nakon objavljivanja prvog broja 2010. godine svrstao u red najznačajnijih časopisa trenutno dostupnih na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku, ne samo u BiH već i šire. Pored klasičnog štampanog izdanja, časopis je dostupan i u elektronskom formatu, čime se značajno proširuje krug zainteresiranih čitalaca.^[2]

Ovaj bi pregled bio nepotpun ako se ne bi spomenula *Pravna misao*, časopis za pravnu teoriju i praksu, koji se u izdanju Federalnog ministarstva pravde u Sarajevu objavljuje posljednjih četrdeset šest godina. Okosnicu ovog časopisa, koji izlazi dvomjesečno (u šest sveski), predstavljaju članci i aktuelnosti iz sudske prakse, posebno ustavnih sudova, Suda BiH, Vrhovnog suda Federacije BiH i (ponekad) kantonalnih i općinskih sudova.^[3] Uz napomenu da bi pregled sudske prakse bio potpuniji ukoliko bi se čitaocima ponudili i izabrani primjeri iz prakse Evropskog suda za ljudska prava, a časopis mnogo dostupniji kada bi pristup izdanjima bio ponuđen i preko interneta, treba zaključiti da *Pravna misao* ostaje jedan od temeljnih stručnih časopisa dostupnih na bosanskohercegovačkom tržištu. Također treba izdvojiti i *Sudsku praksu*, časopis kojeg izdaje sarajevska Privredna štampa. Kako i sam naslov govori, dominantan dio sadržaja časopisa predstavljaju izvodi iz najznačajnijih odluka ustavnih i redovnih sudova u BiH, sudova iz zemalja okruženja, te Evropskog suda za ljudska prava. Takva izuzetno pohvalna koncepcija časopisa dijelom je napuštena 2013. godine odlukom izdavača da u određenom obimu objavljuje i članke, djelimično poveća fizički obim, ali smanji učestalost izlaženja časopisa (s tromjesečne na četveromjesečnu bazu).^[4] Iako smatramo da

* Svi linkovi su provjereni 8. novembra 2015. godine. [1] Osim u štampanoj verziji, *Godišnjak*, nažalost, još uvijek nije dostupan u elektronskoj verziji. URL: <http://www.pfsa.unsa.ba/pf/biblioteka/godisnjak/>. [2] Dosadašnji brojevi u punom obimu su dostupni na portalu *Pravosuđe.ba*. URL: <http://pravosuđe.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=34307>. [3] Osnovne informacije o redakciji kao i upute za autore dostupne su na internet stranici Federalnog ministarstva pravde. URL: <http://www.fmp.gov.ba/index.php?part=stranice&id=P100>. [4] URL: <http://www.privrednastampa.biz/Default.aspx?Modul=Artikli&GrupacijaID=3>.

je time djelimično napuštena izvorna koncepcija časopisa, nedvojbeno ostaje stav da *Sudska praksa* daje kakav-takav uvid u najznačajnije i aktuelne judikate bosanskohercegovačkog pravosuđa.

Osim već navedenih časopisa, treba spomenuti *Godišnjak* Pravnog fakulteta u Banja Luci koji izlazi još od 1977. godine, a u kojem se tretiraju različite teme iz svih grana prava. U *Godišnjaku* se, pored radova nastavnika i saradnika banjalučkog Pravnog fakulteta, objavljuju i radovi uposlenika profesionalne zajednice, kao i primjeri iz entitetske sudske prakse. S obzirom da ovaj časopis izlazi od 1977. godine, treba pohvaliti i to da je ove godine aktuelizirana njegova *Bibliografija* koju čini popis svih autora i radova objavljenih u *Godišnjaku* u periodu od 1977. godine do danas. *Bibliografija*, kao i noviji brojevi *Godišnjaka*, dostupni su na službenim internet stranicama.^[5] Kada su u pitanju ostali pravni fakulteti u BiH, treba izdvojiti *Reviju za pravo i ekonomiju* u izdanju Pravnog fakulteta Univerziteta Džemal Bijedić u Mostaru^[6], kao i *Zbornik* Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.^[7] *Sveske za javno pravo*, koje izdaje Centar za javno pravo iz Sarajeva, predstavljaju časopis usmjeren na različita pitanja javnog prava ne samo Bosne i Hercegovine već svih zemalja bivše Jugoslavije. Ustanovljen je 2010. godine, a do danas je objavljen dvadeset jedan broj u kojima se tematizira širok dijapazon različitih javnopravnih pitanja. Svi brojevi ovog časopisa, osim u štampanom obliku, dostupni su i na internet stranici Centra za javno pravo.^[8]

2. Zemlje regije

(a) *Hrvatska*

Hrvatsko tržište nudi veći izbor naučnih i stručnih časopisa. Ovo tim prije, uzme li se u obzir naglašenija izdavačka djelatnost hrvatskih pravnih fakulteta, posebno Pravnog fakulteta u Zagrebu, koji osim općih zbornika radova objavljuju i specijalizirane časopise. *Zbornik* Pravnog fakulteta u Zagrebu je časopis najstarijeg hrvatskog pravnog fakulteta, čiji je prvi broj izašao 1948. godine. Od 1954. godine izlazi kontinuirano kao časopis s četiri, a od 1985. godine sa šest brojeva godišnje. Osim u štampanom obliku, noviji brojevi su dostupni i u elektronskom formatu.^[9] Pored *Zbornika*, u izdanju zagrebačkog Pravnog fakulteta objavljuju se i određeni užestručni časopisi. Na prvom mjestu se izdvaja *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, koji se u dvije sveske godišnje objavljuje od 1991. godine. U ovom časopisu zastupljene su teme iz krivičnog, materijalnog, procesnog i izvršnog prava, međunarodnog i komparativnog krivičnog prava, kriminologije i srodnih disciplina. Osim članaka, postoji i rubrika posvećena komentarima novije sudske prakse u krivičnim stvarima. Prilozi u časopisu su dostupni i online.^[10] Časopis *Hrvatska i komparativna javna uprava* ustanovljen je 1999. godine i predstavlja specijalizirani časopis u Hrvatskoj koji se bavi tematikom javne uprave u najširem smislu. Časopis izlazi četiri puta godišnje, a objavljuje radove na hrvatskom, engleskom i drugim jezicima. Suizdavači časopisa su Institut za javnu upravu, Pravni fakultet u Zagrebu i Novi informator.^[11]

Kada je u pitanju izdavačka djelatnost ostalih pravnih fakulteta u Hrvatskoj, treba podsjetiti na *Zbornik* Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci koji izlazi u kontinuitetu od 1980. godine, a od 2005. godine je i elektronski dostupan,^[12] kao i *Zbornik radova* Pravnog fakulteta u Splitu, također do-

[5] URL: http://www.godisnjakpf.rs/?page_id=7. [6] Objavljeni brojevi s potpunim pristupom, kao i upute za autore, dostupni su na: <http://www.pf.unmo.ba/nir/izdavacka-djelatnost.aspx>. [7] *Zbornik* za sada nije dostupan u elektronskom formatu. [8] URL: <http://www.fcjp.ba/>. [9] URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=casopis&id_casopis=101. Uputstvo autorima dostupno je i na sljedećem linku: <https://www.pravo.unizg.hr/zbornik/upute>. [10] Sadržaj i upute za autore su dostupni na <https://www.pravo.unizg.hr/hljkkp>, kao i na <http://hrcak.srce.hr/hljkkp>. [11] Upute za autore dostupne su na sljedećem linku: <http://www.iju.hr/HJU/page87/upute.html>, dok je također dostupan i pregled sadržaja: <http://www.iju.hr/HJU/HJU/pregled.html>, te slobodan pristup određenom broju članaka: <http://www.iju.hr/HJU/HJU/preuzimanje.html> i određenim brojevima: <http://hrcak.srce.hr/ccpa>.

stupan i u elektronskom formatu.^[13] *Pravni vjesnik*, časopis kojeg izdaje Pravni fakultet Sveučilišta „Josip Juraj Strossmayer“ u Osijeku također nudi aktualne teoretske i stručne rasprave, a izlazi od 1985. godine.^[14] U izdanju Jadranskog zavoda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u formi godišnjaka od 1958. godine objavljuje se časopis *Poredbeno pomorsko pravo*, kao jedan od najstarijih uskospecijaliziranih stručnih časopisa usmjerenih na probleme komparativnog pomorskog prava, pravila pomorske trgovine i transportno pravo općenito.^[15]

Na kraju ovog pregleda potrebno je spomenuti još dva časopisa. Prvi je *Hrvatska pravna revija*, časopis koji izlazi u saizdavaštvu Inženjerskog biroa iz Zagreba i Pravnog fakulteta u Rijeci i konceptualno je usmjeren na različita praktična pitanja primjene prava i aktualnosti iz pravne prakse.^[16] Konačno, *Pravo u gospodarstvu*, časopis za gospodarsko-pravnu teoriju i praksu je časopis kojeg u kontinuitetu od 1962. godine izdaje Hrvatski savez – udruga pravnika u gospodarstvu i, kako iz naziva proizilazi, usmjeren je na pitanja građanskog i privrednog prava.^[17]

(b) **Srbija**

Kao i u Hrvatskoj, i u Srbiji postoji šira ponuda časopisa iz oblasti prava. Počev od izdavaštva u okviru pravnih fakulteta, treba istaknuti i bogatu ponudu relevantne periodike u izdanju različitih naučnih instituta, profesionalnih i drugih udruženja.

Časopis *Anali* Pravnog fakulteta u Beogradu spada u red najznačajnijih naučnih časopisa na prostoru bivše Jugoslavije, koji u izdanju Pravnog fakulteta u Beogradu izlazi od 1953. godine, i smatra se nasljednikom *Arhiva za pravne i društvene nauke* koji je izlazio od 1906. godine. Časopis objavljuje naučne članke, kritičke analize, komentare sudskih odluka, kao i priloge iz međunarodnog naučnog života. Osim u štampanom obliku, noviji brojevi su dostupni i u elektronskom formatu.^[18] Pored *Anala*, Pravni fakultet od 2010. godine izdaje i *Crimen*, časopis za krivične nauke u saizdavaštvu s Institutom za uporedno pravo u Beogradu, usmjeren na naučne članke, priloge, prevode kaznenih zakona, prikaze knjiga i tekstove o historiji krivičnih nauka. Osim u štampanom izdanju, časopis je slobodno dostupan i u elektronskom formatu.^[19]

Kada je izdavaštvo ostalih pravnih fakulteta u Srbiji u pitanju, treba spomenuti *Zbornik radova* Pravnog fakulteta u Novom Sadu koji od 1966. godine izlazi tri puta godišnje. U *Zborniku* se objavljuju članci, analize, te komentari sudskih odluka i ravnomjerno su zastupljene sve grane prava. Noviji brojevi su, osim u štampanom, dostupni i u elektronskom formatu.^[20] Također, časopis slične koncepcije izdaje i Pravni fakultet u Nišu, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, koji se izdaje od 1962. godine u početku jedanput, a danas tri puta godišnje (tri sveske). U redovnim brojevima objav-

[12] Upute za autore, kao i noviji objavljeni članci dostupni su na: <http://pravri.uniri.hr/hr/advancedmodules/znanost/zbornik.html>, kao i na: <http://hrcak.srce.hr/zbornik-pfsr>. [13] Upute za autore, kao i noviji objavljeni članci dostupni su na: <http://www.pravst.unist.hr/zbornik.php>, kao i na: <http://hrcak.srce.hr/zbornik-radova-pfs>. [14] Upute za autore, kao i noviji objavljeni članci dostupni su na: <http://www.pravos.unios.hr/pravni-vjesnik>, kao i na: <http://hrcak.srce.hr/pravni-vjesnik>. [15] Upute za autore, kao i noviji objavljeni članci dostupni su na: <http://www.hazu.hr/jzavod/ppp-cml.html>, kao i na: <http://hrcak.srce.hr/poredbeno-pomorsko-pravo>. [16] Dalje informacije i upute za autore dostupne su na: <http://www.ingbiro.hr/hpr.html>. [17] Dalje informacije i upute za autore dostupne su na: <http://www.pravniciugospodarstvu.hr/casopis.html>. [18] Upute za autore dostupne su na: <http://ojs.ius.bg.ac.rs/index.php/anali/about/submissions#onlineSubmissions>, dok su noviji brojevi dostupni na: <http://ojs.ius.bg.ac.rs/index.php/anali/issue/view/4> i na: <http://ojs.ius.bg.ac.rs/index.php/anali/issue/archive>, kao i u okviru Srpskog citatnog indeksa: <http://scindeks.ceon.rs/journaldetails.aspx?issn=0003-2565> (od 1991. godine). [19] Upute za autore dostupne su na: <http://www.ius.bg.ac.rs/crimenjournal/uputstva.pdf>, a arhiva dosadašnjih brojeva na: <http://www.ius.bg.ac.rs/crimenjournal/default.htm>. [20] Upute za autore dostupne su na: <http://www.pf.uns.ac.rs/images/zbornici/Uputstvoto%20za%20autore%20i%20pravila%20citiranja.pdf>, a dostupni brojevi mogu se naći na: <http://www.pf.uns.ac.rs/component/content/article/73-izdavastvo/zbornik/598-2014-01-09-09-41-15>, kao i na: <http://scindeks.ceon.rs/journaldetails.aspx?issn=0550-2179>.

ljuju se naučni članci, sudska praksa, prikazi knjiga i konferencija, polemike, studentski radovi, kao i prilozi saradnika iz zemlje i inostranstva. Povremeno se izdaju tematski i prigodni brojevi povodom određenih značajnih i aktuelnih pravnih događaja. Časopis je, osim u štampanom, dostupan i u elektronskom formatu.^[21] U izdanju Pravnog fakulteta u Kragujevcu se objavljuju dva interesantna časopisa. Prvi je *Glasnik prava*, elektronski naučno-stručni časopis iz oblasti prava i srodnih društvenih nauka ustanovljen 2009. godine kao sljednik *Glasnika Pravnog fakulteta u Kragujevcu (1977-1992.)*, odnosno *Glasnika prava (1992-1997.)*, u kojem se objavljuju naučni i stručni članci iz oblasti prava i srodnih društvenih nauka, izabrane odluke iz domaće i strane sudske, upravne i arbitražne prakse i njihovi komentari, zakonski propisi, osvrti i prikazi naučnih i stručnih knjiga, kao i ostali prilozi iz svakodnevnog pravnog i društvenog života.^[22] Drugi časopis u izdanju ovog fakulteta, odnosno njegovog Centra za pravo Evropske unije, jeste *Revija za evropsko pravo*, čiji je potpun sadržaj uz besplatnu registraciju dostupan na internet stranici tog Centra.^[23]

Potrebno je skrenuti pažnju na još pet časopisa. Prvi je *Strani pravni život* kojeg izdaje beogradski Institut za uporedno pravo. Programski je ovaj časopis bogate tradicije orijentiran na komparativne studije i analize inostranog zakonodavstva.^[24] Beogradski Institut za kriminološka i sociološka istraživanja objavljuje dva značajna časopisa u oblasti krivičnog prava i kriminologije. Na prvom mjestu je *Revija za kriminologiju i krivično pravo* koja se izdaje u saradnji sa Srpskim udruženjem za krivičnopravnu teoriju i praksu.^[25] Drugi časopis je *Zbornik* Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja koji izlazi od 1972. godine.^[26] U mnoštvu različitih časopisa koje izdaju privatni fakulteti, jedan je časopis svojom kvalitetom i ozbiljnošću zaslužio da se nađe u ovom pregledu: *Pravni zapisi*, časopis kojeg izdaje Pravni fakultet Univerziteta „Union“ u Beogradu. U ovom časopisu, ustanovljenom 2010. godine, objavljuju se članci, pravne aktuelnosti, prilozi, prikazi, studentski radovi, komentari sudskih odluka, te bibliografija, uz mogućnost uvođenja novih stalnih ili privremenih rubrika. Pored štampanog, dostupan je i u elektronskom formatu.^[27] Konačno, treba skrenuti pažnju i na jedan od najstarijih stručnih časopisa na ovim prostorima. Od 1887. godine objavljuje se *Branic*, list za pravne i državne nauke, kojeg danas izdaje Advokatska komora Srbije, čija su novija izdanja, osim u tradicionalnom – štampanom formatu, dostupna i u elektronskom.^[28]

(c) Crna Gora

Kada je riječ o naučno-stručnim časopisima iz Crne Gore, valja ih izdvojiti nekoliko, a oni nažalost nisu dostupni putem mrežnih servisa. Na prvom mjestu je *Zbornik Pravnog fakulteta u Podgorici* – časopis za pravna i društvena pitanja. Također, od 2008. godine objavljuje se i *Crnogorska revija za krivično pravo i kriminalnu politiku*, kao užestručni časopis za krivičnopravne i srodne nauke. Konačno, u izdanju Advokatske komore Crne Gore objavljuje se časopis *Advokat*.^[29]

** Ovim pregledom željelo se ukazati na značajnije naučne i stručne časopise koji se objavljuju na

[21] Kompletni brojevi, kao i upute za autore dostupni su na: http://www.prafak.ni.ac.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=2069&Itemid=1621&lang=lat, kao i na: <http://scindeks.ceon.rs/journaldetails.aspx?issn=0350-8501>. [22] Upute za autore i arhiva ranijih brojeva dostupni su na: http://www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/gplat_ocasopisu.htm. [23] Upute za autore i arhiva ranijih brojeva dostupni su na: http://www.pravo.eu.org/index.php?option=com_user&view=login&return=aHRocDovL3d3dy5wcmF2b2V1Lm9yZy9yZXZpamEtemEtZXZyb3Bza28tcHJhdm8uaHRtbA. [24] Upute za autore su dostupe na: <http://comparativelaw.info/spzuputstvo4.pdf>, a arhiva ranijih brojeva dostupna je preko Srpskog citatnog indeksa: <http://scindeks.ceon.rs/journaldetails.aspx?issn=0039-2138>. [25] Određeni broj ranijih izdanja, kao i upute za autore, dostupni su na: <http://www.iksi.ac.rs/revija.html>. [26] Određeni broj ranijih izdanja, kao i upute za autore, dostupni su na: <http://www.iksi.ac.rs/zbornik.html>. [27] Upute za autore su dostupne na: http://pravnofakultet.rs/images/2015/dokumenta/pravni_zapisi/1-2015/Pravni_zapisi_2015-01_11_Uputstvo_za_autore.pdf, a raniji brojevi na: <http://pravnofakultet.rs/pravni-zapisi.html>, kao i na: <http://scindeks.ceon.rs/journaldetails.aspx?issn=2217-2815>. [28] Brojevi od 1997. godine, zajedno s uputama, dostupni su na: https://aks.org.rs/sr_lat/branic/. [29] Sadržaj posljednjeg broja dostupan je na: http://www.advokatskakomora.me/casopis_adv.html.

bosanskom, hrvatskom, srpskom i crnogorskom jeziku u Bosni i Hercegovini i zemljama okruženja. Uzimajući u obzir činjenicu da se naš pravni sistem još uvijek nalazi u fazi preobražaja na putu euroatlantskih integracija, konsultiranje relevantnih periodičnih naslova se svakako preporučuje svima onima koji u okviru svojih profesionalnih i drugih aktivnosti utiču na oblikovanje i primjenu prava u BiH.